

djelatnost. I A. Fortis spominje njegove karte Dalmacije. God. 1570. potpisao je kartu srednje Dalmacije, objavljenu u atlasu G. F. Camozija »Isole famose, porti, fortezze e terre marittime sotoposte alla Serenissima Signoria di Venetia...« (Venezia 1571–72). Poznata je njegova karta oko lica Splita, od Trogira do Omiša. Kukuljević opisuje 159 Kolunićevih bakroreza i 6 crteža, koji se danas čuvaju u Beču (Albertina), Zagrebu (Valvasorova zbirka, Grafička zbirka Nacionalne i sveučilišne biblioteke) i Cavtatu (Bogišićeva zbirka).

U svojim ranim radovima oslanja se na kasnorenesansnu i manirističku tradiciju (škola M. Raimondija) a kasnije je vidljiv Dürerov utjecaj. Njegovi radovi pokazuju sigurnost u crtežu, jasnoću kompozicije i savršeno vladanje grafičkom tehnikom, što ga svrstava u najveće bakroreze visoke renesanse u Europi.

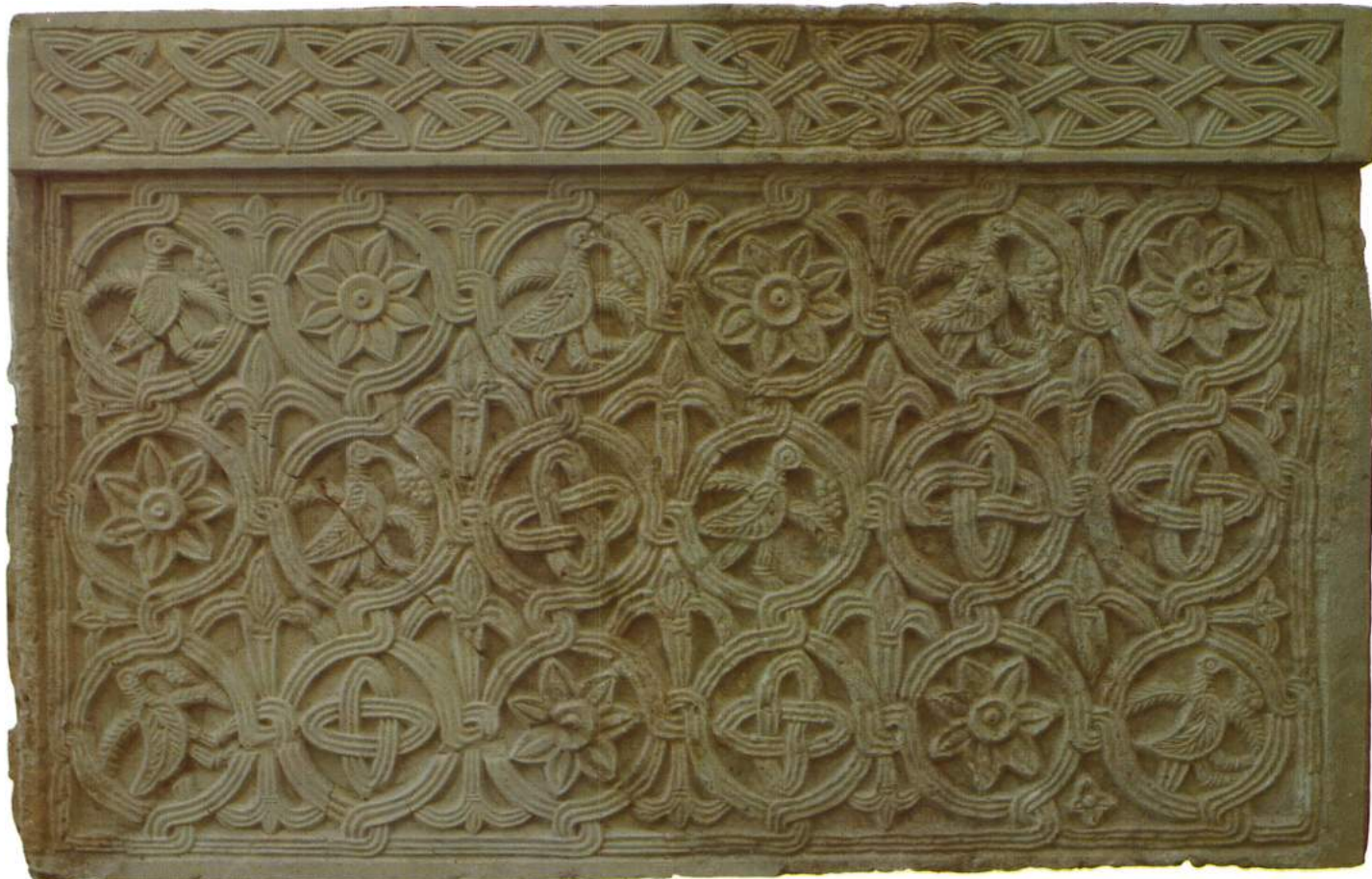
LIT.: A. Jiroušek, Martin Rota-Kolunić, Vijenac, 1923, 25. — L. Donati, Martino Rota, incisore sebenicense, ASD, 1927, 12. — Isti, Martino Rota, Appunti iconografici, ibid., 1927, 15. — M. Pittaluga, L'incisione italiana nel Cinquecento, Milano 1928, str. 186, 201. — R. Almagià, Monumenta Italiae cartographica, Firenze 1929. — M. D. Gjurčić, Jugoslavenski bakropisci od XV v. do danas, Zagreb 1929. — L. Donati, Alcuni disegni sconosciuti di Martino Rota, ASD, 1930, 57. — Isti, Alcune stampe sconosciute di Martino Rota, ibid., 1932, 73. — I. Sindik, Geografske karte Martina Rote, Atlas geografskog društva, Beograd 1932, 8. — N. Žic, Martin Rota kao kartograf, Jadranska straža, 1933, 6. — R. Gotthardt, Prilog katalogu grafičkoga djela Martina Kolunića Rote, I, Prilozi – Dalmacija, 1960. D. Kt.

KOLJANE, selo u gornjemu toku Cetine jugoist. od Vrlike. Dijeli se na Gornje i Donje Koljane. Na položaju *Crkvina* u Gornjim Koljanima otkriveni su ostaci starohrv. crkve iz IX. st. Pronađeni su dijelovi kamenoga crkv. namještaja ukrašena pleterom, među njima i ploča oltarne pregrade, jedan od najbolje očuvanih i najljepših spomenika ranoga srednjega vijeka u Hrvatskoj. Uokolo crkve su brojni grobovi u kojima su pronađene naušnice iz IX–XII. st. (od srebra, srebra s pozlatom i zlata), te mačevi i ostruge karolinškoga tipa (IX. st.). Pravosl. manastir *Dragović* u Gornjim Koljanima podignut je vjerojatno u XVI. st. Taj najstariji manastir s crkvom napušten je i porušen, a u XVIII. st. u neposrednoj blizini počela je gradnja nove crkve koja je završena 1867. U manastiru se nalaze rukopisi uglavnom iz XVI. st. U crkvi je bilo dosta ikona; prijestolne ikone sa staroga ikonostasa zamijenjene su novima u XVIII. st. Arheol. istraživanja uokolo manastira na položaju *Stari manastir* otkrila su ostatke

M. KOLUNIĆ-ROTA, Biskup Antun Vrančić, bakrorez

KOLJANE, ploča oltarne pregrade. Split, Muzej hrvatskih arheoloških spomenika

M. KOMAN, *Krajolik*

rim. sarkofaga i žrtvenika; kao spoliji pri gradnji novije crkve upotrijebljeni su fragmenti pletera koji potječe s prvotne ranohrv. crkve. Pretvaranjem gornjega toka rijeke Cetine u akumulacijsko jezero manastir je premješten na visoravan iznad jezera, a selo K. je potopljeno.

KOMIN, crkva Sv. Triju kraljeva

LIT.: F. Radić, Ostaci starinske crkve i groblja u Gornjim Koljanima kod Vrljke, SHP, 1900. — S. Gunjača, Trogodišnji rad Muzeja hrvatskih arheoloških spomenika, ibid., 1960. — D. Jelovina, Starohrvatske nekropole, Split 1976. — Isti, Ranosrednjovjekovni položaj Crkvena u Gornjim Koljanima kod Vrljke, u knjizi: Cetinska krajina od prethistorije do dolaska Turaka, Zagreb 1984. — N. Jakšić, Majstor koljanskog pluteja, ibid. Du. J.

KOMIŽA, lijevo: samostan Sv. Nikole, desno: tlocrt samostana

KOM, srednjovj. grad u gornjemu toku Neretve. Spominje se kao grad hercega Stjepana Vukčića i središte istoimene župe. Ostaci crkava i nekropole u okolici Koma govore o važnosti i naseljenosti toga područja u sr. vijeku. U Komu su nađeni ostaci keramike i stakla, a zaselak Potkomlje čuva ostatke staroga istoimenoga podgrađa.

LIT.: M. Vego, Prilog topografiji srednjovjekovne Hercegovine, GZMBiH, 1957. — P. Andelić, Srednjovjekovni gradovi u Neretvi, ibid., 1958. R.

KOMAN, Mitja, fotograf (Veliki Podlog, Slovenija, 31. I. 1935). Završio grafičku školu u Ljubljani. God. 1955–85. radi u Grafičkome zavodu, a od 1985. u Leksikografskome zavodu »Miroslav Krleža« u Zagrebu kao umjetnički fotograf. U fotografijama naglašava likovnu komponentu. Fotografijama ilustrirao više od 250 naslova (*Krk, Gotička skulptura, Šibenska katedrala*), monografija (*K. Hegedušić, C. Medović, J. Seissel*) i kataloga. Samostalno izlagao u Zagrebu, Sisku, Splitu, Parizu, Ljubljani. LIT.: M. Solman, Mitja Koman (katalog), Zagreb 1982. — G. Quien, Mitja Koman (katalog), K. Ma. Zagreb 1984.

KOMERSTEINER, Ivan, kipar i drvorezbar (? , sred. XVII. st. — Zagreb, 1694/95). Kao ljubljanski kipar spominje se od 1673–87, kada preseljava u Zagreb. Od 1676. radi za zagrebačke isusovce i katedralu. Njegova su potvrđena djela oltar Sv. Marije (1686–88) i Sv. Ladislava (1688–90) te oltar Sv. Emerika (1689) za zagrebačku katedralu. Pripisuju mu se oltari Sv. Franje Borgije u crkvi Sv. Katarine u Zagrebu, Sv. Marije Magdalene i Sv. Roka u Gotalovcu, Sv. Jeronima u Jakuševcu, Preobraženja Kristova u Klakama i niz pojedinačnih kipova. Arhitektura njegovih oltara spaja tradicionalnu gotičku i renesansnu koncepciju s novom, baroknom. K. uvodi u Zagreb novu baroknu ornamentiku akantova lišća u bujnim prepletima, iz kojih vire mali anđeli. Novi barokni duh odaju i kipovi kojima se telesni oblici naziru pod odjećom što se na rubovima bogato nabire. K. je najistaknutiji ranobarokni kipar S Hrvatske. Poslije njegove smrti kiparsku radionicu vodi njegov sin *Mihail* sa suradnicima. Iz nje su proizašli oltari u Buševcu, Sisku, Samoboru i Vrapču.

LIT.: Lj. Gašparović, O aktivnosti Ivana Komersteina u Hrvatskoj, Peristil, 1975–76, 18–19. — Horvat–Matejčić–Priatelj, Barok, — D. Baričević, Barokna skulptura na Gradecu, u zborniku: Zagrebački Gradec 1242–1850, Zagreb 1994. R.

KOMIN, selo S od Svetoga Ivana Zeline. U rim. doba vjerojatno naselje *Pyrri* na cesti Poetovio–Siscia. Nađeni su rim. grobovi i oko 95 kg kasnorim. novca. — Iznad sela diže se proštenišna barokna crkva Sv. Triju kraljeva s cinktorom koji ima iznutra trijemove s arkadama, a izvana tržni trijem. Na svodu crkve su iluzionističke slike i štukature. Glavni oltar iz radionice biskupa Branjuga (1728) i propovjedaonica (1748) bogato su opremljeni pozlaćenim kipovima, a zavjetni oltarić ukrašen u štuku (1710).

LIT.: V. Tartaglia–Kelemen, O spomenicima Prigorja, Vijesti MK, 1960, 5, str. 150–152. — S. Domin, Sakralna arhitektura na zelinskom području, Kaj, 1971, 7–8, str. 110–112. — M. Gorenc, Ambijentalni i arheološki identitet antičkog naselja Komin-Pyrri, Vijesti MK, 1977, 2. — Horvat–Matejčić–Priatelj, Barok. A. Ht.

KOMIŽA, gradić na otoku Visu. Na lok. *Gradac* nalaze se ostaci ilir. gradine. Naselje se spominje u XII. st.; osim nekoliko gotičkih fragmenata, većina sačuvanih kuća je iz XVII. i XVIII. st. Ističu se kuća Mladineo s dva balkona, sagrađena 1603, i barokna »Zonkotova« palača s reljefom Majke Božje u niši na pročelju. Kaštel u luci sagrađen je 1585. — U XIII. st. na uzvišici iznad naselja benediktinci osnivaju samostan Sv. Nikole, tzv. *Muster*. Najstariju jezgru samostana čini jednobrodna romanička crkva s polukružnom apsidom iz XIII. st. uz koju su u razdoblju XIV–XVII. st.

